

Onze stipendiaten in Bayreuth 2017

Ook dit jaar heeft ons genootschap drie stipendiaten naar Bayreuth laten gaan: de mezzo sopranen Maari Ernits en Leonie van Rheden en pianist-repetitor Evert-Jan de Groot. In het Festspielhaus hebben zij uitvoeringen bezocht van *Die Meistersinger von Nürnberg*, *Tristan und Isolde* en *Die Walküre*.

Leonie van Rheden

Wat was het een geweldige week in Bayreuth. Zodra je het treinstation uitloopt zie je meteen een bordje richting het Festspielhaus en al snel kom je de eerste Parsifal-apotheke tegen, dan weet je het zeker; je bent in Bayreuth!

Het was een mooi vol programma. We

kregen rondleidingen door het Festspielhaus en door de stad, we werden een ochtend ontvangen in het stadhuis met bier, wijn en lekkernijen en er was ook de mogelijkheid om een bezoek te brengen aan het Museum Wahnfried.

Op de dagen van voorstellingen was er 's ochtends de mogelijkheid om een inleiding bij te wonen in het Festspielhaus, wat elke keer erg interessant en goed gedaan was, maar het was helaas alleen in het Duits, waardoor toch best veel stipendiaten niet kwamen.

Toen was het tijd om Wagners prachtige muziek te gaan beluisteren in die fantastisch zaal waar ik alleen nog maar over gehoord had. Zou alles echt zó mooi klinken? Ik verheugde me enorm, vooral op *Tristan und Isolde*, één van mijn favorieten. Ik zat bovenin de Galerie waar ik een perfect uitzicht én overzicht had, de lampen gingen langzaam uit, het orkest begon te spelen en het doek bleef dicht, waardoor we de eerste tien minuten heerlijk met de ogen dicht van de muziek konden genieten (en wennen aan de temperatuur, want wat was het warm!). Het doek gaat open en het decor bestaat uit een labyrint van bewegende trappen, wat enigszins doet denken aan de trappen van Hogwarts (Harry Potter). Er is weinig licht, waardoor sommige acties/bewegingen niet goed zichtbaar zijn. Ik ben onder de indruk van Christa Mayer als Brangäne, mooie stem en erg stabiel. Dat in tegenstelling tot Isolde,

Leonie met Tijn Faveyts

V.l.n.r. Maari, Evert-Jan en Leonie

die vertolkt werd door Petra Lang. Eerder had ik Petra Lang op opnames gehoord als Brangäne, dat deed ze erg mooi, dus ik was benieuwd naar haar vertolking van Isolde. Zodra ze begon te zingen schrok ik eigenlijk een beetje, het leek alsof ze met drie verschillende stemmen zong. Ik was lichtelijk teleurgesteld en ik snapte ook niet waarom ze in deze rol was gecast.

Gelukkig was haar tegenspeler Stephen Gould als Tristan geweldig, tot en met het einde. De opkomst van René Pape als Marke is imposant. De man gaat staan, doet zijn mond open en er komt een geluid uit, niet normaal. Omvergeblazen. Wanneer het orkest de derde akte inzet, houd ik het niet droog, zó intens dat het was. Het orkest speelde al de hele avond fenomenaal onder de leiding van dirigent Christian Thielemann, absoluut een hoogtepunt van de avond. Scenisch vond ik de derde akte het mooist. Het is donker en Tristan denkt steeds dat hij Isolde ziet en dat werd in beeld gebracht door lichtgevende driehoeken die steeds op andere plekken verschenen. De ene keer was Isolde een etalagepop, de andere keer een soort opblaaspop die leegliep wanneer Tristan haar omhelsde, waardoor ze steeds weer verdween, mooi beeld.

Het was een enorm bijzondere ervaring om een week in Bayreuth rond te lopen, van de muziek genieten, nieuwe dingen leren en mensen bekijken. Vooral de dames in glitter galajurken met in één hand een halve liter bier en in de andere hand een Festspiel Bratwurst. Heerlijk. Ik weet zeker dat dit niet mijn laatste keer in Bayreuth was!

Evert-Jan de Groot

De eerste opera die wij stipendiaten, 240 in totaal, zouden gaan zien was de nieuw geënceneerde *Die Meistersinger von Nürnberg*. Er was al behoorlijk wat publiciteit geweest over de regie van de Australische regisseur. Eén met nota bene een joodse achtergrond, die de favoriete opera van Hitler gevraagd is te brengen op een plek die een zo omstreden periode gekend heeft. Door 'De Wagner Clan' van Jonathan Carr -bij wijze van voorstudie voor deze bijzondere week- te lezen, over de gehele geschiedenis van de familie Wagner en de Festspiele, was ik mij daar zeer van bewust en met mij, zoals zou blijken, de regisseur Kosky.

Anne Schwanewilms haalt dirigent Philippe Jordan op het toneel

Dat de eerste scène in huize Wahnfried af zou spelen; de derde in Neurenberg, voor het gerecht, en de rol van Beckmesser zou staan voor een jood was mij van tevoren al bekend. Deze wetenschap, de connotatie met de oorlog, deed enigszins de rillingen over de rug gaan op het moment dat alle deuren van de warme zaal precies gelijk op het slot worden gedraaid, om laatkomers te weren. En die stiptheid en onverbiddelijkheid zou me de hele week blijven

verbazen, zeker gezien het contrast met Argentinië, waar ik vanwege een concertreis vandaan kwam en concerten aldaar gerust een uur later aanvingen dan aangekondigd.

De ouverture was al geënceneerd – een unicum in Bayreuth, zo werd mij gaandeweg duidelijk – en een actieve Wagner, net zijn twee honden uitgelaten, betreedt het toneel. Alle eigenaardigheden van de familie komen langs; de migraine van Cosima, de goedmoedigheid van haar vader Liszt, de koopdrift van Richard en zijn beroemde soirees waarin hij zijn opera's uiteenzet. En de joodse dirigent Levi wordt ontvangen. Levi, vormgegeven als een stereotype rabbijn, heeft geen weet van de christelijke gebruiken tijdens het openingskoraal en doet alles precies verkeerd met het knielen, zitten, het staan; Richard corrigeert hem voortdurend. Natuurlijk zit hierachter dat Wagner niet antisemiet was op de manier van de nazi's, hij liet de mogelijkheid tot bekering open. Maar het tafereel doet komisch aan en op deze wijze is de hele opera, zoals door Kosky vormgegeven, doorspekt met komische elementen. Het 'headbangen' op de coloratuurimitaties, een figurant die ergens net niet bij kan, groupies die Walther de hele tijd aan willen raken; deze grappen, goed gedoseerd, zorgen ervoor dat je de aandacht erbij houdt. Het opvoeren van Wagner in meerdere rollen, Hans Sachs, David en Walther doet soms wat verwarrend aan, evenals dat de setting (Wahnfried, Neurenbergse gerecht) op een gegeven moment niet echt het verhaal zelf ondersteunt, maar toch is het verbazingwekkend hoe de regisseur de personages uit Wagners leven over de opera kan leggen en tegelijk het antisemitische verleden aan de kaak kan stellen. Beckmesser, die hier als jood in elkaar wordt getrapt en door het volk wordt beschimpt.

Veel lof voor de hoofdrolspelers Michael Volle (Sachs) en met name voor Johannes Marin Kränzle (Beckmesser), voor mij de ster van de avond. Het orkest deed uitstekend haar werk, maar bij de orkestrale tussenspelen miste ik de kracht, de energie en de geestdrift die het de dag later, bij de *Tristan* onder leiding van Thielemann, wel zou hebben.

Maari Ernits

I think I should start by saying that I am not a traditionalist. I always welcome change and in an art form such as opera, I find it inevitable. Otherwise, it would get very stuffy very fast. I find that bringing new ideas and concepts to the stage is admirable and will keep feeding your mind (be it the performers' or the audiences'). In order for a modern, revolutionary, and cutting edge production to be successful, it needs to be well-thought out and touch the core values of the audience. The combination of music, composers' wishes, and the reality in which we live today can be contradictory and will open new doors for interpretation. Opera cannot be treated as an artifact in a museum. It will run a danger of becoming irrelevant and dusty very quickly, and frankly, boring to look at. None of this was fortunately true in the production of *Die Walküre* that I had the privilege to witness in Bayreuth on the 18th of August.

The German director Frank Castorf has hit a gold mine, literally – the gold being liquid in the form of oil. I was captivated from the very beginning – the music, the stage design, the singing, and the atmosphere in the Festspielhaus were electric. The cast was top-notch, with singers familiar to me from productions at the Dutch National Opera, and the orchestra sounded eternal, as is appropriate for the epic themes that Wagner likes to mingle with. Catherine Foster as Brünnhilde is one of this generation's defining performers of the demanding role. Her effortless singing is something that any aspiring Brünnhilde looks up to and dreams of achieving. Camilla Nylund's Sieglinde was dramatic and full of expression, in the singing and in her facial expressions, which were made visible with the help of cameras projecting footage to the white screens on stage, making all of the stage (even the insides of the houses) visible to the audience. I found the chemistry between Nylund's Sieglinde and Christopher Ventris' Siegmund very convincing, there were some brilliant stage directions that made this love couple sometimes seem even hateful of each other, making it very interesting to follow their development. I found myself constantly moved by the relationship drama between the duos – the mentioned Sieglinde and Siegmund, Wotan and Brünnhilde, and even Fricka and Wotan, in whose relationship it was very clear, that Fricka owns the whip in that household, literally. All the singers were beautifully supported by the orchestra under the baton of Marek Janowski.

The only thing missing from achieving a great and fully coherent *Gesamtkunstwerk* that nothing can be complained about, were the costumes. I wished that the costume designer, Adriana Braga Peretzki would have been more aware of the individual shapes of the singers and that the costumes would be more complimentary to the bodies of each individual. I don't need costumes to be pretty in any way, but it should also not distract from the realistic visual image that the production was going for. Some of the singers just seemed too uncomfortable in their tight and ill-fitting tops and bottoms.

In conclusion, I found the whole evening very enjoyable, even while sitting in the original wooden chair *sans* cushion, in the last balcony, where the distribution of air was questionable and the distance to the stage needed help from opera binoculars, which, by the way, are a nice souvenir to always remind me of this great production and the magical environment of the Bayreuth Festspielhaus.

Maari voor het Festspielhaus